

Den Vindske billedarkæologi

94

**Samtale med billedkunstneren og
bogsamleren Christian Vind**

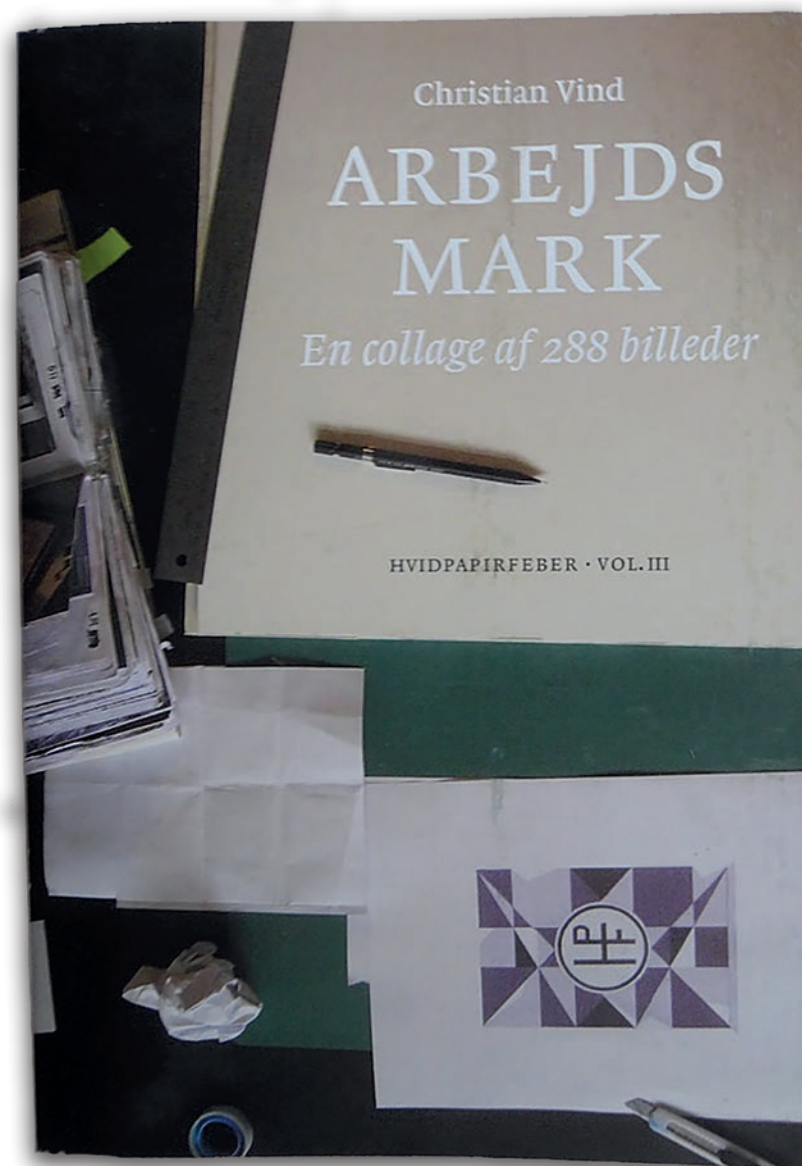
Ved Thomas Hvid Kromann

I nogle ven- og bekendtskaber er det bøger og selve det at samle bøger, der kæder to personer sammen. Ofte kan det fælles omdrejningspunkt, til tider monomant og intenst, i hvert fald betragtet udefra, være en bestemt type bøger. Billedkunstneren, kuratoren og samleren Christian Vind (f. 1969) tilhører for mig denne kategori af venskaber. Jeg lærte ham at kende i 2011 i forbindelse med det redaktionelle arbejde med monografien *Danske kunstnerbøger* (2013), hvor vi over nogle formiddage diskuterede, hvad begrebet »kunstnerbog« egentlig indbefatter (og ikke mindst *ikke* inkluderer) ved bl.a. at undersøge de rariteter, som han fandt frem fra sin store bogsamling: Indskrev denne eller hin bogmæssige hybrid sig i de danske kunstnerbøgers hidtil usete historie? Vind har selv udgivet kunstnerbøger (bl.a. *Hvidpapirfeber* fra 2004 og *Bøf er stegt* fra 2005), papirbaserede arbejder såsom leporelloer og rækken af små kuverter med et varieret tekst- og billedmæssigt indhold. Sidstnævnte er et format, som Vind har arbejdet med siden 2001. Udgivelsen af kunstnerbogen *Arbejdsmark* (2013), der har lånt sin titel fra Nationalmuseets årbog, markerede den hidtidige kulmination på Vinds egen billedarkæologi. Det er i kraft af hans dobbeltrolle som billedkunstner og bogsamler, at jeg har sat ham stævne denne formiddag i februar 2016, selv om han, da jeg spurgte ham, om han havde lyst til at blive interviewet som samler til et tema om »Bøger og passion« skrev tilbage: »Passion? Give me a break!«

Betragter du dig selv som en samler, og hvordan tænker du denne praksis i forhold til dit øvrige arbejde?

Den måde, jeg har samlet på, udfolder sig i visse henseender som mit øvrige arbejde. Det er ikke præget af en egentlig stringent systematik, snarere som en systematisk inkonsekvens. Det er relativt få områder, hvor jeg forsøger at blive komplet i noget. Jeg behøver for eksempel ikke eje alt, hvad Broby-Johansen har udgivet eller Jens Birkemose; det er ikke nødvendigt. Men hvad er en samler? Hvis man skal udtrykke det lidt banalt, så kan man sige, at der skal tre ting til en samling.

Christian Vinds kunstnerbog *Arbejdsmark* (2013) bærer undertitlen »en collage af 288 billeder«. Langt størstedelen af billederne stammer fra Vinds bibliotek og billedsamling.

To til en tango og tre til en samling ...

Ja, og i det øjeblik man har tre, skal man overveje, om man skal fortsætte eller holde op. Det er brikker i et puslespil, der skal sættes sammen, men man behøver ikke lave puslespillet helt færdigt. Hvis der for eksempel er 2000 brikker i det, så er det alt nok, at der er 450 stykker, som der kan sættes sammen, så man kan etablere nogle fragmenter af en større helhed, men der er ingen grund til at ville se hele billedet.

De 800 brikker med himmel ...

Ja, de 800 brikker med himmel behøver man sådan set ikke. Som Arthur Köpcke siger: »Fill in with your own imagination« ... Så hvis man forstår lidt af rebussen, så er det egentlig nok.

I bogen Danske kunstnerbøger (2013) var der en sektion med tekster af fire samlere. Men der var en betydelig forskel mellem disse: Claus Carstensen og Niels Starck svarede mere til den vante forestilling om samleren, selv om Carstensens praksis er tæt knyttet til hans billedkunstneriske virke. Hvorimod bogtilrettelæggeren Åse Egs samling var langt mere idiosynkratisk og spredt. Her eksisterede der en forbindelse mellem værkerne, men de var ikke som sådan samlet. Hvor placerer du dig selv i dette spektrum?

Tja, nu har jeg lige haft alle bøgerne ude i forbindelse med, at de skulle stå i et andet rum. Derved er der opstået en ny form for orden. Her står der Broby-Johansen, alligevel flankeres han af Erik Hagens og Ed Ruscha og Aby Warburg, det her er overvejende arkæologi; her er overvejende Schwitters ... Men der er ingen alfabetisering, ingen systematisering – på den måde er det en kaotisk samling; nogle steder er der intuitive sammenstillinger; det forekommer også. Den klassiske samler ville operere med nogle systematiske kategorier, på samme måde som frimærkesamleren aldrig ville mikse frimærker fra USA, Asien og Europa ind mellem hinanden. Bøgerne er overvejende samlet som en konsekvens af, hvor mit arbejde har ført mig hen.

Hvor stammer bøgerne fra? Er de erhvervet i antikvarier, hos boghandlere eller på auktioner?

Jeg har faktisk aldrig købt en bog på auktion, hvilket ville være et uomgængeligt træk i opbygningen af en systematisk samling. Nogle af bøgerne her er købt *før* www.antikvariat.net, og der er nogle, der er købt *efter*. Der er meget godt at sige om den hjemmeside, men altså det der med at have en søgeagent liggende ... Digteren Morten Søndergaard har fortalt mig om en gammel boghandel, der ligger et sted i Latinamerika. I denne boghandel hænger et skilt, hvorpå der står: »Her finder du den bog, du leder efter«. På linjen neden under er tilføjet: »og ved siden af den findes en bog, der leder efter dig.« Det er den måde, jeg især tidligere gik i antikvarier for at finde noget ... måske også for at støde ind i den bog, der ledte efter mig. Specielt kunstnerbøgerne er jeg faktisk ofte faldet over tilfældigt.

Hvornår startede det? Har du samlet Anders And'er som barn eller frimærker? I Claus Carstensens tekst i Danske kunstnerbøger skriver han om, at han stod til at overtage sin farfars mønt- og frimærkesamling, men endte med bøgerne i stedet for ... Hvornår kom bogtørsten – var der et tydeligt vendepunkt eller en glidende overgang, måske som akademistuderende?

Når man er barn, kan man have alskens *treasures* i en cigaræske: Glaskugler, post og postkort. Der var konkurrencer om at samle på klistermærker eller mærkater i cornflakesæsker, pendanten må være fodboldmærker nu. Det tror jeg, alle børn gør. Men min første kunstbog overhovedet var C.H. Monks *Leonardo da Vinci*. I den bog lå der ved siden af reproduktionen af Mona Lisa ... nu skal jeg se, om jeg kan finde hende, hun forsvinder tit ... grunden til, at jeg vil vise det, er, at jeg aldrig helt er kommet mig over det ... jo, den her bog fik jeg, da jeg blev konfirmeret. Her er hun, Mona Lisa, og et avisudklip af Anne Frank lå lige ved siden af, lige dér.

Tænker. Hannah Arendt har selv oplevet totalitarismen i Europa. Hun var som jøde heldig med at slippe ud af Nazityskland, og hendes berømmelse skyldes ikke mindst analyserne af totalitarismens oprindelse. Arkivfoto: Scanpix

Hannah Arendt, den tredje dame, flankerer Mona Lisa og Anne Frank.

the
tants
ther,
ood,
vies,
und,
iving
arch
quare
vault
stairs
reets
have
e sea
d off

ll be
es on
nbers

Anne Frank

the Herald to the King of
es of colophony, 2 ounces of
l melt the wax, and then put
y, make a mixture of it, and

Avisudklippet lå inde i bogen?

Ja! Det var en bog, jeg fik af en dame, som min mor kendte; hun hed Stense. Hun lavede det der med at lægge ting ind, og så har hun set et fotografi af Anne Frank i en avis og tænkt: »Dét smil og dét ansigt er fuldstændig det der«. Og da Claus Carstensen og jeg lavede udstillingen »Café Dolly« på J.F. Wil-lumsens museum i 2013, kunne jeg se, at der mellem J.F. Wil-lumsens bøger også var nogle billedsammenligninger, hvor han i Nice for eksempel har skåret et billede ud af en skønheds-dronning, som står i en badedragt, og limet det ind i et katalog ved siden af en reklame for Lauritz Rasmussens Bronzestøberi – en reklame, der viser Gerhard Hennings bronzeskulptur »In-geborg«, fordi hendes lårs fylde ligner. Det er det samme, der foregår her. Så købte jeg denne her bog om Albrecht Dürer i Magasin i 1984 for 169 kroner. Så havde jeg Dürer og Leonardo lige pludselig. Jeg var *obsessed* med Leonardo – det her med spejlvendt skrift. Og så var jeg tæt på at have tre bøger ... Og her startede også, hvad jeg kalder mit »Fall Out-system«: Når jeg åbner en bog, så falder der noget ud. Stense Pedersens Anne Frank bliver ekkoet af mit udklip fra *Information* i 2011 af Hannah Arendt. Igen denne visuelle lighed. Teksten lyder: »Hannah Arendt har selv oplevet totalitarismen i Europa, hun var som jøde heldig at slippe ud af Nazi-Tyskland«. Så på den måde er hun fuldstændig intimt forbundet nu med Anne Frank. Herved skabes nogle mærkelige tidsmæssige forbindelser.

Den her lidt ikke-videnskabelige lighedssøgen på tværs af tid, er det en del af din kunstneriske poetik? Vi har ved en tidligere lejlighed diskuteret Asger Jorns optagethed af ligheder i mønstre frem for historiske perioder; det samme gælder sådan set også med Broby. Hvad er forbindelsen mellem dine tidlige udklip og din nuværende billedkunstneriske praksis?

Ja, den har jeg selv fortsat og genfundet i Broby-Johansens *Hverdagskunst – Verdenskunst* og i *Dagens dont i Norden*. Og den form for billedarkæologi findes på nogenlunde tilsvaren-

de vis hos Jorn, det er bl.a. det som 10.000 års *nordisk folke-kunst*-serien er udtryk for, men det findes alle mulige steder hos ham. For eksempel her i tidsskriftet *A5 – Meningsblad for unge arkitekter* fra 1944. I Jorns artikel i det her blad, vil du se forskellige søjler og støtter, og du vil se den skandinaviske majstang sammenstillet med den store skorsten på Carlsberg og totempæle sikkert fra New Zealand eller Maori-et-eller-an-det og Frihedsgudinden. En billedsammenlignende collage, det er samme tankegang, som med Mona Lisa, Anne Frank og Hannah Arendt.

Reolen, er det din arbejdsmark?

Ja, en asymmetrisk rorschach. Nu sidder jeg her i lænestolen og bevæger mig rundt i landskabet; jeg behøver næsten ikke engang tage bøger ud – jeg kan huske, hvad der er, jeg har det præsent, ved bare at kigge på det. Det er som at bevæge sig rundt om Søerne, nej snarere bevæge sig igennem en form for landskab i Alperne ...

Betyder måden at strukturere bøgerne i reolen på, at reolen ikke repræsenterer en form for evolutionær udviklingslinje, men måske snarere et felt, man kan bevæge sig rundt i, hvor materialet er 5, 50 eller 500 år gammelt? Et materiale man kan bruge, ikke nødvendigvis som en slags ahistorisk postmoderne anything-goes-flip, men snarere som del af en længere samtale med traditionen?

I det øjeblik man kigger på sådan en reols geografi, så bliver alting til sådan et samtidigt nu. En del af et fortidigt dengang blæses over til et samtidigt her, og på den måde blendes det sammen i et samtidigt nu. Man kan bevæge sig nogenlunde frit fra Lascauxgrotten til Roman Ondáks *Observations* fra Documenta forrige år. Og ofte tager jeg flere bøger ud og kigger på dem samtidig og hælder lidt indhold ud fra den ene bog til den anden.

Max Walter Svanberg: "Visionär morgon". Lito

Grafik och Skulptur arbetar på att föra ut god konst till den stora allmänheten. Det är det första företaget i sitt slag som begagnat sig av postorderföretag. Vi representerar nu 51 svenska grafiker och skulptörer uttagas av en sakkunnig jury. De grafiska bladen kostar 45 kr. och tryckas i numrerade och signerade 80—150 ex. Skulpturer finnas från 80 kr. och uppåt. Utlånas till föreningar, företag och skolor.

GRAFIK OCH SKULPTUR

God konst för alla

Smålandsgatan 24, Stockholm · Tel. 10047

Till Grafik och Skulptur, Smålandsgatan 24, Stockholm. Var goda sända allt eftersom de utkomma. Edra kartor, reproduktioner och konst uppsatser till undertecknad.

Namn: _____

Gata el. dyl.: _____

Postadress: _____

"MISS NATATION"

Tandis que le froid sévit à New-York, sur les plages ensoleillées de Floride de jeunes et belles baigneuses participent à différents concours et rivalisent de grâce et de beauté. Brenda Parkinson, 18 printemps, étudiante à Miami, a été élue « Miss Natation 1951 ». (Keystone)

LAURITZ RASMUSSEN

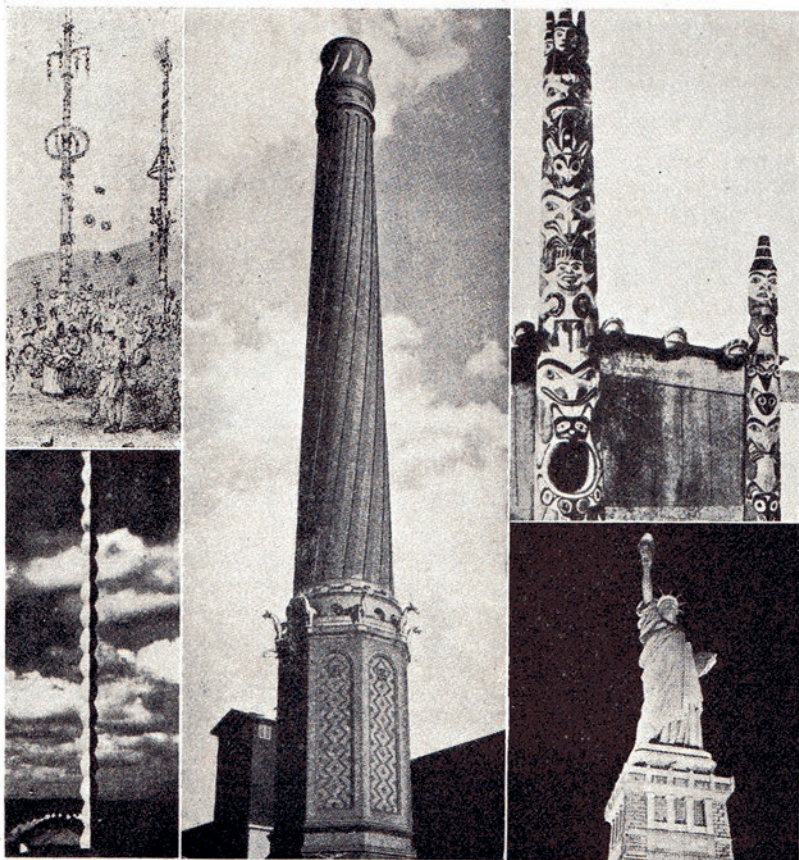
KGL. HOF-BRONCESTØBER

GRUNDLAGT 1854

STATUE "INGEBORG"
GERHARD HENNING
Sculp.

RAADMANDSGADE 16 - KØBENHAVN N

SØJLER OG STØTTER.

Majstænger: Almuens polykrome skraldeskulpturer. Frugtbarhedssymboler i grønt, stænger og blomster.

Indianske søjler: De rige muligheder for udnyttelsen af fælles arkitektoniske og kunstneriske midler (bemærk døren).

Brancoussis evige søjle: Skulpturel inkarnation af naturens og menneskets stof.

Carlsbergkorstenen: Den dristighed, som billedhuggerne frygter naar de udhugger søjler og støtter i god klassicistisk græsk, ægyptisk aand, har arkitekten udtrykt i denne mægtige skorsten fra aarhundredeskiftet. (Arkitekt Vilhelm Dahlerup.) Tænk dem at der kommer sort fed røg ud af denne tingest. Hvad om den ogsaa kunde bruges som kæmpespringvand med en vældig vandstraale.

Frihedsgudinden: (100 m høj. Daarlig skulptur af den elsass-lothringske billedhugger Frédéric Auguste Bartholdi. God konstruktion af Gustave Eiffel — ham med taarnet). Dette kæmpe-amfibium. Fyrtaarn, samtidig en moderkvinde, som vi alle sammen kan komme ind og gaa rundt i, helt op i faklen.

Vi staar over for uanede, storslaaede perspektiver i fremtiden.

En side fra Asger Jorns artikel »Ansigt til ansigt« i A5. Meningsblad for unge arkitekter, 2. årg., januar-februar, 1944.

Hvad samler du mest? Jeg kan lige nu se: Ice-Ts Body Count, monografier, kunstnerbøger, deroppe er der en disputats om lyrik og nogle digtsamlinger ... Samler du på tværs eller er der nogle særlige kategorier, som du som billedkunstner særligt interesserer dig for – monografier og kunstnerbøger er selvfølgelig oplagte – men samler du inden for det hele, alt, der er relevant eller i forhold til mønstre, du kan afkode?

Ja, der er jo rigtig mange monografier, bøger om kunst, overvejende er det et stort kunstbibliotek iblandet poesi, nogle få romaner, lidt klassisk arkæologi.

Blander du bøger med Marianne?

Øh, nej!

Det er faktisk et lidt prekært spørgsmål, når man ...

Ja!

... spørger folk om dette, så kan stemningen blive anstrengt. Jeg har talt med forfatterpar, der ikke blandede bøger, fordi hendes bøger ville devaluere de strukturer, der lå i hans samling ...

Ja, derovre er Mariannes reol. Jeg kan jo ikke begynde at stille Montaignes essays ind i min reol, når jeg ikke direkte har et forhold til det, det vil forstyrre de forbindelser, der er i kardio-grafien og i kartografien. Det går altså ikke – der er vandtætte skodder; det er en personlig samling.

Hvad med kunstnerbøgernes placering i reolen?

Det var lidt et tema i min tekst, som jeg skrev til *Danske kunstnerbøger*, at jeg meget ofte oplever, at kunstnerbøger, der

overvejende er mindre ting, pamfletter, forsvinder i bogreolen. Hvis du kigger rundt, så er der ikke en eneste sektion for kunstnerbøger. Nogle enkelte af dem har jeg stående inde i sådan et grønt tandlægeskab inde i det andet værelse, en slags kunstnerbogssektion, men ellers befinder de sig rundt omkring, også i ringbindsarkivet og i tegningsarkivet, måske nogle bøger af K.J. Almqvist og Stig Brøggers *To Lady Victoria Welby*, de befinder sig nede i de lagdelinger, dukker op af og til ...

(Vind rejser sig op, går et par hylder igennem, trækker på skuldrene og sætter sig ned igen)

... men det er for det meste svært at finde en kunstnerbog!

Hvis du skulle trække nogle tråde fra bogreolen, det vil sige din samlerpraksis, og til din samlede kunstneriske praksis, hvad skulle det så være? Kuratering og kunstnerbøger er åbenlyse muligheder, men hvad med din øvrige billedkunst?

Samlingen er et væsentligt omdrejningspunkt, for eksempel lavede jeg de her collager med 800 billeder på hver og videoer med 1000 billeder. Billederne er ikke fundet på Pinterest eller Google, men scannet fra bøger her. Det vil sige, den måde, de er lavet på, er at scanne et billede, kigge på det, skabe forbindelse til det næste billede og til det næste billede igen, som en slags sudoku, eller som en dominoeffekt. Det er jo et eller andet med at aktivere en eller anden form for hukommelse, for jeg skal kunne gå fra Kongernes Grav, billedet af Howard Carter, der åbner Tutankhamons grav første gang, det er sådan et iscenesat fotografi, gå fra det, til Freuds divan og videre til en af de der kompressioner af César, sådan der, dak-dak-dak, men så skal jeg vide, hvor jeg har et billede af Freuds divan ... denne erindring om placeringen skal aktiveres, idet jeg er nødt til at bevæge mig rundt, navigere ... Kender du i øvrigt Picassos abelignende skulptur lavet af en legetøjsbil? Jeg kunne bruge nettet, men jeg ved, at det findes ...

(Vind trækker en bog ud af reolen, bladrer hektisk i den)

... her er det.

Har den Vindske billedarkæologi ændret sig i kraft af Googles billedsøgninger eller er det stadigvæk en analog foreteelse?

Det er en kombination. Jeg bruger for eksempel Pinterest til at kigge på billeder, men jeg bruger også hjemmesider, især Metropolitan-museet og British Museum, ganske meget. Men overordnet vil jeg sige, at min bogsamling, mine ringbind og arkivkasser med billeder og indsamlet materiale er del af det mycelium af tråde og forbindelser, som mit arbejde udgår fra.

THOMAS HVID KROMANN (f. 1974) er cand. mag. (moderne kultur) og ph.d. (dansk litteratur). Forsker ved Håndskriftsamlingen, Det Kongelige Bibliotek. Har bl.a. redigeret *Danske kunstnerbøger* (2013).